

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบัน ปัญหาสิ่งแวดล้อมนับวันจะทวีความรุนแรงขึ้นทุกขณะ จนอาจกล่าวได้ว่าอยู่ในภาวะวิกฤติ ดังจะเห็นได้จากการที่ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย การเกิดสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ และมลภาวะต่าง ๆ (Pollution) ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในระดับบุคคล ชุมชน และประเทศ ตลอดจนในระดับโลก ซึ่งปรากฏการณ์นี้ทำให้องค์กรต่าง ๆ ทั้งในภาครัฐบาลและภาคเอกชนทั่วโลก ต่างก็แสดงความเอาใจใส่ ห่วงใย และรณรงค์ให้มีการแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมกันอย่างกว้างขวาง

ประเวศ วะสี (2533) นักวิชาการและนักการแพทย์ ได้กล่าวถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้

ขณะนี้ ผู้คนในประเทศต่าง ๆ เกิดตระหนักรู้ ถึงวิกฤติการณ์สิ่งแวดล้อมซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพต่าง ๆ เช่น ป่าไม้ถูกทำลายไปอย่างรวดเร็ว อันเป็นการทำลายพันธุ์พืชและสัตว์นานาชนิด ทำให้ธรรมชาติขาดความอุดมและเสียสมดุล ทำให้เกิดความแห้งแล้ง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ภาวะคาร์บอนไดออกไซด์เพิ่มขึ้นในบรรยากาศ การปล่อยก๊าซพิษและวัตถุพิษต่าง ๆ ออกสู่อากาศ น้ำ ดิน ทำให้มีฝนเป็นกรด ทำให้อากาศเป็นพิษ ทำให้อุณหภูมิของโลกสูงขึ้นที่เรียกว่า ภาวะเรือนกระจก (Green house effect) ทำให้โอโซนในชั้นบรรยากาศหายไป ซึ่งจะส่งผลให้แสงอัลตราไวโอเล็ตจากดวงอาทิตย์ตกต้องผิวโลกและมนุษย์มากขึ้น และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบสภาพ และชีวภาพของโลก รวมทั้งการที่มนุษย์จะเป็นมะเร็งมากขึ้นด้วย วิกฤติการณ์สิ่งแวดล้อม เกิดจากมนุษย์ที่มีจำนวนมากเกินหนึ่ง และมีพฤติกรรมดำรงชีวิตที่ทำลายสิ่งแวดล้อมมากเกินไป อีกหนึ่ง...

สิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลและความสำคัญอย่างมาก ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ และสัตว์ทั้งหลาย เพราะสภาวะแวดล้อมที่อยู่โดยรอบตัวเรา เป็นธรรมชาติที่รุนแรง เยือกเย็น และมั่นคงทำให้เกิดสรรพสิ่งมีชีวิตบนผืนโลกนี้ ธรรมชาติดังกล่าว ได้แก่ ดินฟ้าอากาศ แสงแดด น้ำ

แม้ธาตุพืชพันธุ์ธัญญาหาร และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ดังนั้น คุณภาพของชีวิตเป็นปกติสมบูรณ์ได้ย่อมขึ้นอยู่กับสภาวะแวดล้อมที่มีคุณภาพเหมาะสมอย่างแท้จริงเสมอ (ไมตรี สุทธิจิตต์, 2531)

ประเทศไทยทุกวันนี้ ต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ มากมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เนื่องจากความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ การขยายตัวอย่างรวดเร็วในภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ทำให้มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเพิ่มผลผลิต รวมทั้งปัญหาจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น และสิ่งต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้นมากมายเหล่านี้ ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติ ทำให้เกิดปัญหามลภาวะต่าง ๆ

จากการสำรวจปัญหาเหตุเค็ดรื้อนราคาจากสิ่งแวดล้อมเป็นพิษในเขตกรุงเทพมหานคร และเทศบาลต่าง ๆ ทั่วประเทศ พบว่าการกระจายตัวของปัญหาการร้องเรียนเหตุรำคาญมีเพิ่มขึ้นจากปี 2530 ซึ่งมี 8 จังหวัด เพิ่มขึ้นเป็น 25 จังหวัด ในปี 2532 และจำนวนการร้องเรียนเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า และแนวโน้มของปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาอากาศเสียมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.3 รองลงมาเป็นปัญหาน้ำเสียและเสียงดังตามลำดับ และข้อมูลล่าสุดในปี พ.ศ. 2533 และ 2534 พบว่าแนวโน้มของปัญหายังคงเหมือนเดิมคือ ปัญหาอันดับหนึ่งได้แก่ มลพิษทางอากาศ ซึ่งสาเหตุสำคัญเนื่องมาจากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิงที่ใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม สถานพาหนะ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งปล่อยมลพิษหลายชนิดเข้าไปปนเปื้อนอยู่ในอากาศ ทำให้คุณภาพอากาศเสื่อมลงโคขลำดับ ซึ่งปัจจุบันมลพิษทางอากาศเหล่านี้ กำลังกลายเป็ปัญหาที่ทวีความรุนแรงขึ้นตลอดเวลา จนอาจถึงระดับที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนในบริเวณใกล้เคียงที่อาศัยอยู่โดยรอบ ตลอดจนเป็นอันตรายต่อ นิช สัตว์ และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ อีกด้วย (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2535)

สำหรับกรุงเทพมหานคร ซึ่งกำลังประสบกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม อยู่ในขณะนี้ เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจทำให้กรุงเทพมหานครมีความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุเป็นอย่างมาก ความเจริญในลักษณะนี้ นอกจากจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงต่อสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานครเองแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนอย่างกว้างขวาง ซึ่งจะได้จากสภาพสิ่งแวดล้อมและการดำเนินชีวิตของผู้คนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีการใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างมากมาย (วิจิต วัฒนวิบูล, 2533) สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ปัญหารถยนต์ และเครื่องจักรที่ใช้ต้องเผาผลาญเชื้อเพลิงและพลังงานจำนวนมาก โดยเฉพาะรถยนต์ในช่วงที่มีการจราจรคับคั่งก่อให้เกิดมลภาวะ อากาศเป็นพิษ เสียงรบกวนต่าง ๆ นอกจากนี้ ความหนาแน่นของประชากรในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนหลายล้านคน ทำให้เกิดสภาพแออัดขึ้น การทิ้งขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลต่าง ๆ ประกอบกับสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นตึก อาคาร

บ้านเรือนมีต้นไม้ และสวนสาธารณะไม่เพียงพอ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดการควบคุมการใช้ประโยชน์จากที่ดิน การประกอบกิจการต่าง ๆ ที่พิษกาฬย โรงงานอุตสาหกรรม อาคารพาณิชย์ ร้านค้าตลอดจนสถานเริงรมย์ต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นมาในพื้นที่ที่จำกัด ทำให้เกิดปัญหาในด้านมลพิษและความเค็มร้อนร่าคาญ สิ่งเหล่านี้เป็นเหตุให้สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของผู้นคนในกรุงเทพมหานครอยู่ในสภาพเลวร้าย และจากการเปิดเผยของเทพนม เมืองแมน (2536) คณะบดีคณะบริหารศาสตร์และสิ่งแวดล้อม พบว่า กรุงเทพมหานคร มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ติดอันดับ 1 ของโลก โดยเฉพาะฝุ่นละออง และก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่เกินมาตรฐาน

นอกจากนี้ ลำพอง บุญช่วย (2536) อธิการสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ยังได้กล่าวถึงผลการสำรวจความต้องการของคนกรุงเทพมหานคร (สวนดุสิตโพลล์) ที่จะให้รัฐบาลช่วยเหลือ โดยนักศึกษาโปรแกรมวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ ได้ออกเก็บข้อมูลจากประชาชนในเขตต่าง ๆ ทั่วกรุงเทพมหานคร จำนวน 3,574 คน จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร มีความต้องการให้รัฐบาลแก้ปัญหา 10 ประการ เรียงลำดับดังนี้ คือ (1) ปัญหาการจราจร (2) ค่าครองชีพ (3) สภาพสิ่งแวดล้อม เช่น ชยะ อากาศพิษ (4) การเมืองประชาธิปไตย (5) อาชญากรรม (6) ปัญหาโสเภณี (7) สวัสดิการและสาธารณสุข (8) การส่งเสริมการศึกษา (9) แรงงาน และ (10) ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม

ผลการสำรวจดังกล่าว ทำให้ทราบว่าปัญหาสภาพสิ่งแวดล้อม (อันดับ 3) เป็นปัญหาเร่งด่วนอย่างหนึ่งที่คนในกรุงเทพมหานครกำลังเผชิญอยู่ ซึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของทุกคนและมีผลกระทบต่อสุขภาพ และด้วยเหตุที่มนุษย์ต้องอาศัยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการดำรงชีวิต ดังนั้น ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น จึงเป็นปัญหาของสังคมที่ทุกคนจะต้องร่วมกันแก้ไขโดยการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ

ปัญหาสิ่งแวดล้อม นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความอยู่รอดของมนุษย์ แต่การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยการใช้เทคโนโลยีทางด้านวิทยาศาสตร์แต่เพียงด้านเดียวนั้นไม่อาจบรรลุเป้าหมายได้ ทั้งนี้เนื่องจากฐานที่แท้จริงของปัญหาสิ่งแวดล้อมคือความเชื่อ เจตคติ และค่านิยม ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้นความสำคัญของการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในอีกแง่มุมหนึ่ง จึงมองถึงในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ เจตคติและค่านิยมของบุคคลและสังคมให้ไปสู่พฤติกรรมที่พึงปรารถนา (อภินิพล รุจะศิริ, 2532) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ค่านิยม พฤติกรรมของบุคคลนั้น การจัดการศึกษาแก่บุคคลในทุกระดับย่อมมีบทบาทสำคัญและมีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีขึ้น และสำหรับปัญหาในเรื่องสิ่งแวดล้อมนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้มองเห็นความสำคัญ จึงได้จัดให้มีวิชาทางด้านสิ่งแวดล้อมบรรจุไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง

2533) ซึ่งมีการบูรณาการและสอดคล้องเนื้อหาในกลุ่มวิชาต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งเริ่มตั้งแต่หน่วยที่ 1 (สิ่งมีชีวิต) หน่วยที่ 3 (สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา) หน่วยที่ 6 (พลังงานและสารเคมี) หน่วยที่ 7 (จักรวาลและอวกาศ) และหน่วยที่ 9 (ประชากร) และในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก็มีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในวิชาต่าง ๆ เช่น วิชาวิทยาศาสตร์บังคับแกนตั้งแต่ ว.101- ว.306 วิชาสังคมศึกษาในวิชาบังคับแกน ได้แก่ ส.101 (ประเทศของเรา) ส.203 (ทวีปของเรา) ส.305 (โลกของเรา) ในวิชาบังคับเลือก ได้แก่ ส.053 (ประชากรกับสิ่งแวดล้อม) ส.071-ส.073 (ท้องถิ่นของเรา) และในวิชาเลือกเสรี ได้แก่ ส.051 (สิ่งแวดล้อมศึกษา) ส.052 (ประชากรศึกษา) ส.061 (ภูมิศาสตร์เบื้องต้น) นอกจากนี้ เนื้อหาในเรื่องสิ่งแวดล้อมยังมีปรากฏในวิชาพลานามัย ซึ่งเป็นวิชาบังคับเลือกได้แก่ พ.015 (สุขศึกษา) ในวิชาเลือกเสรี ได้แก่ พ.018 (ปัญหาสุขภาพที่สำคัญที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมและการประกอบอาชีพในปัจจุบัน) สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในวิชาสังคมศึกษาซึ่งเป็นวิชาบังคับแกน เนื้อหาจะว่าด้วยทรัพยากร ประชากร การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม การอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากร รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ในวิชาเลือกเสรี ได้แก่ พลังงานกับสิ่งแวดล้อม สำหรับวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นทั้งวิชาบังคับเลือกและเลือกเสรี เนื้อหาจะเกี่ยวกับแสงอาทิตย์และพลังงาน สารสังเคราะห์ โลกและดวงดาว ทรัพยากรธรรมชาติ และอุตสาหกรรม เป็นต้น (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2535)

เนื่องจาก การจัดการศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม นับเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะช่วยแก้ไขปัญหาลingkungan ทำให้ผู้เรียนมีความรู้และทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสามารถนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนและการจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ได้ผลดี จึงควรจะได้มีการศึกษาเนื้อหาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับ ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของผู้เรียนด้วย ทั้งนี้เพราะนักเรียนบางคนอาจมีพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง แต่ในบางคนอาจตรงกันข้าม ซึ่งทำให้บางครั้ง อาจมีการแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรม หรือการปฏิบัติที่ไม่พึงประสงค์ และโดยเฉพาะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งนับว่าเป็นบุคคลที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ทั้งจากแหล่งความรู้ภายนอก และจากการศึกษาในระบบโรงเรียน เนื่องจากนักเรียนนี้เป็นวัยที่ชอบแสวงหาความรู้ มีความรู้สึกนึกคิดและอยากรู้อยากเห็น ความรู้และทัศนคติที่สะสมอยู่ จะช่วยประกอบการตัดสินใจ ตลอดจนเป็นสิ่งที่จะช่วยเตือนใจให้เกิดการประพฤติปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น และที่สำคัญ ในอนาคตนักเรียนเหล่านี้ย่อมจะต้องเติบโตและเป็นกำลังของประเทศชาติต่อไป

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นในเรื่องของ สิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร ซึ่งกำลังประสบกับปัญหาวิกฤติของสิ่งแวดล้อมอยู่ในขณะนี้ ทำให้ผู้วิจัยสนใจ และต้องการทราบข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งได้ผ่านการศึกษาในเรื่องสิ่งแวดล้อมมาตั้งแต่ในระดับชั้นประถมศึกษาว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร มีความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมถูกต้องมากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะได้นำมาเป็นแนวทางในการวางแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตร ตลอดจน การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ตามตัวแปรเพศ

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร มีความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยศึกษาเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2536
2. เนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ผู้วิจัยนำมาสร้างแบบสอบถาม ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาที่ครอบคลุมในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ดิน น้ำ ป่าไม้ และพลังงาน และในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ได้แก่ น้ำ อากาศ เสียง สารพิษ และขยะมูลฝอย

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ถือเป็นตัวแทนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครโดยทั่วไป
2. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยถือว่านักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ทำแบบสอบถามอย่างเต็มความสามารถ และตรงกับความเป็นจริง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตที่อยู่รอบตัวเรา ทั้งที่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งหมายถึงการรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างฉลาดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและใช้ได้เป็นเวลานานมากที่สุด ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ดิน น้ำ ป่าไม้และพลังงาน และได้ศึกษาในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ซึ่งหมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมจนเป็นผลให้เกิดอันตราย หรือก่อความเดือดร้อนรำคาญให้แก่มนุษย์ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ สิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ได้แก่สิ่งแวดล้อมทางน้ำ ทางอากาศ เสียง สารพิษ และขยะมูลฝอย

ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม หมายถึง กระบวนการทางสมอง ความคิด สติปัญญาและการเรียนรู้ ที่ถูกรวบรวมกลายเป็น ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ รวมทั้งสามารถที่จะวิเคราะห์สังเคราะห์ และประเมินค่าเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

ทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม หมายถึง การแสดงความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น ท่าที ตลอดจนความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม หมายถึง การกระทำที่เกิดจากการเลือก การตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการลดหรือแก้ไขปัญหเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร